

KNJIŽEVNI PORTRET – MLADEN BJAŽIĆ

Marina Gabelica

**SLIKE U RIJEČIMA I RIJEČI
U SLIKAMA – STVARALAŠTVO
MLADENA BJAŽIĆA**

U današnje vrijeme kada se, više nego ikada prije, govori o intermedijalnosti, prožimanju srodnih i (naoko) različitih medija, zanimljivo je osvrnuti se na činjenicu kako postoje umjetnici čiji je cjelokupni opus zapravo intermedijalan. Mladen Bjažić, pjesnik, pripovjedač, romanopisac, scenarist stripova, radio-drama i mjuzikla, urednik dječjih časopisa i televizijskih emisija, stvorio je pozamašan opus u kojemu se isprepliću tradicionalni i novi mediji. To se okušavanje u medijima ponekad pokazalo i kao revolucionarno – upravo se Bjažićevo djelovanje sredinom dvadesetoga stoljeća smatra katalizatorom koji je otvorio prostor za cvjetanje devete umjetnosti u Hrvatskoj. Dakako, strip je bio tek jedno od područja kojime se Bjažić autorski ili urednički bavio. No zanimljivo je primijetiti kako se spoj slike i riječi svojstven stripu, u Bjažićevu opusu pojavljuje konkretno – u samome stripu ili televizijskim emisijama za koje je pisao scenarije – ali i metaforički. Tako će slike iz mašte oživjeti u znanstveno-fantastičnim romanima, a slike iz djetinjstva i rodnoga kraja pretočit će se u njegove najljepše stihove.

U tako raznovrsnu opusu teško je odrediti kojim redoslijedom predstaviti stvaralaštvo Mladena Bjažića. Kronološko navođenje činjenica pokazalo bi pravu sliku svestranosti ovoga autora, no pojavila bi se opasnost da se, zbog mnoštva informacija, iz vida izgubi važnost njegovih pojedinih poduhvata. Stoga ćemo ovaj bogati opus predstaviti s obzirom na područje umjetnosti i medija u kojima je stvarao. Pritom, njegov opus možemo promatrati iz dva vida, odnosno kao dva kruga – jedan se tiče

književnosti i možemo ga smatrati *osobnim*, čak kad je riječ o poznatom tandemu sa Zvonimirom Furtingerom. Drugi je vid nešto širi, možemo reći – *društveni*, a uključuje urednički rad kojim je Bjažić zadužio generacije koje dolaze. Jasno je da se *osobni* i *društveni* krug neminovno prožimaju i nadopunjuju – Bjažićeva stvaralačka energija očitovala se i kada je bio u funkciji urednika; televizijske je emisije uređivao, ali i pisao. Uz pojedinačne trijumfe u području koji smo nazvali *osobnim*, možda je ipak najbolje ovoga svestranog autora prvo sagledati kroz njegov rad koji je utjecao na hrvatsku kulturnu scenu od sredine prošloga stoljeća do danas, a zatim zaviriti u njegov intimni književni svijet.

Mladen Bjažić rođen je 26. siječnja 1924. godine u Zlarinu pokraj Šibenika gdje je i završio osnovnoškolsko obrazovanje. Nakon dječjačkih želja da postane pomorcem, na nagovor obitelji završava učiteljsku školu. Dolaskom u Zagreb, Bjažić se opredjeljuje za studij etnologije i književnosti. Kao studentu Filozofskoga fakulteta ni književnost ni novinarstvo nisu mu bili strani. Već je kao mladić bio poznat javnosti jer je u raznim časopisima i novinama povremeno objavljivao svoje tekstove i prozne uratke. Njegova se novinarska karijera ubrzo razvija i u uredničku, što će uvelike utjecati na njegov daljnji profesionalni i životni put. Početkom 1949. dobiva priliku postati urednikom dječjeg časopisa *Pionir*, prilika koja će se ispostaviti kao ključna, ne samo za njegovo osobno stvaralaštvo, već i za hrvatsku kulturu uopće.

Prvi broj kojeg je Bjažić uredio izašao je 15. veljače 1949. godine. Taj dan možemo promatrati kao datum kada započinje njegova urednička karijera koja ga je obilježila kao jednog od najznačajnijih urednika dječjih časopisa, ali i kao važan trenutak u otvaranju kulturne scene jednom od do tada zapostavljenih oblika umjetnosti – stripu. Nemili medij koji se u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata smatrao, prema Bjažićevim riječima, buržoazijskom izmišljotinom koja mlade odvlači od čitanja i zapadnjačkim izumom za ispiranje mozgova (Bjažić, 2011: 8), ipak je nalazio svoje poklonike i autore koji su se u njemu svesrdno iskušavali. Hrabrošću Bjažića i nekolicine autora stripova, deveta će umjetnost vrlo brzo naći svoj put do šire publike. Krulčić (2011: 13) Bjažićevo uredništvo *Pionira*, kao i uopće uredničku karijeru naziva svojevrsnim „ideološkim kulturocidom“ koji će se ispostaviti kao izuzetno plodonosni poduhvat. U jesen 1949. Bjažić postaje urednikom časopisa *Pionirska zastava*, službenoga glasila pionira Hrvatske. Bogato ilustriran i na

velikom novinarskom formatu na četiri stranice, taj je list bio izuzetno primamljiv za medij stripa. Tom izazovu ni Bjažić nije mogao odoljeti: u svakom je broju objavljivao karikature, geg-stripove o djeci, ali su u pitanju bili pravi stripovi što je bio „prvi takav slučaj u hrvatskom novinarstvu nakon 1945. godine“ (Krulčić, 2011: 18).

Sljedeće godine (1950./1951.) *Pionirska zastava* hrabrije objavljuje serijske stripove (braće Neugebauer, Milana Goldschmiedta), a u kasnijim brojevima pojavljuju se i stripovi tada vrlo popularnoga Walta Disneyja, među kojima se svakako ističe *Snježana i sedam patuljaka*. Snjeguljica, u ovome stripu preimenovana u Snježanu, u to je vrijeme bila prikazivana na velikome platnu. No Bjažićevu je pažnju zaokupila lijepo slikana i pisana priča u jednom beogradskom listu te ju je stoga prevodio na hrvatski jezik i tako je približio hrvatskoj publici. Sljedećih godina (1951./1952.), sada ponovno u listu *Pionir*, otvara prostor za brojne nove i neke poznatije autore; debitiraju Josip Parmaković, Žarko Beker, a nova djela objavljuju i Goldschmiedt, Neugebaueri i tandem Čukli-Dovniković. Upravo su stripovi na njegovim stranicama ovaj časopis učinili vrlo zanimljivim mladoj publici, pa uslijed popularnosti, list počinje i češće izlaziti.

Usprkos popularnosti lista, Bjažić i suradnici, kako je i za očekivati, nosili su se s određenim poteškoćama, željama da se list preorijentira, no redakcija je ipak nastavila svoju misiju. Bjažićev je zadnji urednički potez u *Pioniru* bio iniciranje izdavanja dvaju domaćih stripova: *Patuljka Noska* braće Neugebauer, te *Izgubljenog svijeta* tandema Čukli-Dovniković. Izdanja su objavljena u zasebnim svescima što današnji kritičari imenuju prvim sveskama – strip-albumima s domaćim stripovima u poslijeratnom razdoblju, a što se pokazalo ključnim događajem za nacionalni strip (Krulčić, 2011: 28).

Nakon *Pionira*, Bjažić je devet mjeseci uređivao Vjesnikov tjedni zabavnik *Petko*, koristeći se isprobanom i uspješnom uredničkom formulom popularnog *Pionira*. Tom prilikom pokreće suradnju i s drugim autorima (Delačem, Voljevicom i Parmankovićem), ali je bio prvi koji je priliku dao danas značajnim imenima kao što su Ivica Bednjanec i Oto Reisinger. Zahvaljujući suradnji s američkom agencijom *King Features Syndicate*, Bjažić je hrvatskim čitateljima predstavio svjetski poznate stripove kao što su *Princ Valiant*, *Flash Gordon* i drugi. Nakon što je *Petko* prestao izlaziti, Bjažić je i dalje zaposlen u Vjesniku te dobiva zadatak osmisliti koncepciju zabavno-edukativnog tjednika. Godine 1954. tako nastaje *Plavi vjesnik* – od milja zvan *Plavac* – list koji će obilježiti njego-

vu karijeru. Bjažić mjesto urednika koristi da u list dovede neka od najznačajnijih imena hrvatskoga stripa – Maurovića, Neugebauer, Delača, Bekera, Radilovića, Dovnikovića, Grgića, Karabatića i druge. Otvarajući medijski prostor brojnim autorima, Bjažić istovremeno otvara prostor i publici koju poziva da se očituje o svojim htijenjima i mišljenjima o stripu stvarajući tako interaktivnu vezu među autorima i publikom, osobno svjedočeći porastu popularnosti stripa među mladim čitateljima. Zanimljivo je da se književnik koji se do svoje četrdesete godine dičio već trima romanima (u suradnji sa Zvonimirom Furtingerom) i dvama pjesničkim zbirkama, tek šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća okušao kao strip-scenarist. Prvi je poduhvat ovoga tipa objavljen u sarajevskom dječjem tjedniku *Male novine* početkom 1963. godine. Njegove je avanturističke priče o hrvatskim pomorcima s kraja 17. stoljeća u strip serijalu *Mirko Perušina* oslikao Zagrepčanin Željko Drakulić, majstor lutaka i autor lutkarskih filmova.

Drugi strip, koji ga je i obilježio kao strip-scenarista, serijal je od 14 epizoda *Mendo Mendović*, nastao prema popularnoj seriji Televizije Zagreb *Mendo i Slavica*, u suradnji s Borivojem Dovnikovićem Bordom. Mnogi se kritičari slažu da je riječ o izuzetnom, čak najboljem dječjem stripu; Krulčić stoga s pravom zaključuje da je „istinska šteta što se Bjažić nije više bavio strip-scenaristikom“ (2011: 42).

Priča o stripu doista podsjeća na avanturistički roman – hrabrošću nekolicine, od početnih se dana tzv. „crtani roman“ uspio izboriti za svoj umjetnički status i steći zavidno široku publiku. Zahvaljujući Bjažiću, otvara se medijski prostor za galeriju svestranih hrvatskih umjetnika koji su mogli parirati svjetskoj strip-sceni. Bjažićev se doprinos izgradnji ovoga carstva tek odnedavno počeo valorizirati i adekvatno vrednovati. Godine 2009. Bjažićevi su napori nagrađeni Nagradom „Andrija Maurović“ za životno djelo i izniman doprinos nacionalnome stripu. Osim što je strip objavljivao, pa za njega i pisao scenarije, valja napomenuti kako je Bjažić hrvatsku scenu otvorio i stranome stripu, a svjedočanstva hrvatskih stripaša govore u prilog tome kako je svojim savjetima poticao hrvatske autore da i u svome radu prate svjetska zbivanja i inovacije.

Promatrajući Bjažićevu biografiju, može se zaključiti da je imao izuzetan dar za okupljanje kvalitetnih autora koji su, retrospektivno gledajući, označili cijelu jednu epohu hrvatske kulture i umjetnosti. Ta se činjenica ne očituje samo na području stripa; neko je vrijeme radio

kao suradnik na Televiziji Zagreb, da bi 1960. godine postao urednikom dječjega programa. Jednakom revnošću koju je iskazao kao urednik dječjih časopisa, Bjažić na televiziji pokreće emisije u kojima surađuje s brojnim suvremenima – književnicima: Milivojem Matošecom, Pajom Kanižajem, Sunčanom Škrinjarić, Zvonimirom Balogom, Mladenom Kušecom, Višnjom Stahuljak, Nikolom Pulićem i dr.

U tome je mediju bio nešto aktivniji kao pisac – za popularnu televizijsku emisiju *Mendin program* napisao je više od osamdesetak scenarija za koje 1964. dobiva prvu nagradu Društva novinara Hrvatske „Otokar Keršovani“. Bjažić je napisao i brojne scenarije za igrane i dokumentarne filmove i televizijske serije. Godine 1975. dobiva Nagradu „Mlado pokoljenje“ za scenarij filma *Djevojčica koja nije znala ni kravu pomusti*; na televizijskom festivalu u Neumu 1990. godine, u kategoriji dramskog programa za mlade, nagrađen je njegov scenarij za dramaturgiju priče Viktora Cara Emina *Starci*.

Slike u poeziji

Usporedno s uspješnom uredničkom karijerom, Bjažić pedesetih godina započinje i književnu. Prvu zbirku pjesama i priča *Sjenica* objavio je 1951. godine pod uredništvom Grigora Viteza. Već sljedeće godine objavljuje zbirku *Pjesmice seki i braci*. Sljedećih godina objavljuje pjesme u zbirkama priča, pjesama i zagonetki *Dok more bjesni* (1956), a 1977. objavljuje zbirku *Pjegica*. Govoreći o Bjažićevim pjesničkim počecima, valja napomenuti kako je riječ o pjesmama koje su nastale u razdoblju kada su se u hrvatskoj dječjoj književnosti ispreplitale težnje k tradicionalnim, a koketiralo se s modernim strujanjima. U ovim se strujanjima Bjažić, kao i mnogi drugi pjesnici toga doba, opredijelio za već uhodanu formu tradicionalnoga obrasca stiha, nastavljajući tako kontinuitet s pjesnicima prije Drugoga svjetskoga rata, čime stvara „zlatnu sredinu između konzervativizma i moderniteta“ (Cvitan, 1975: 16). Kritičari se slažu da Bjažićeve pjesme pisane standardnim jezikom ostaju u „ambijentu tradicionalne poezije i animalističkih motiva“ (Idrizović, 1984: 215). Taj korpus motiva nešto širi u kasnijim zbirkama, a neizbježno je primijetiti i Bjažićev humor kojime spontano otvara put do mladih čitatelja (na primjer *Krezuba slonica* ili *Nadimci*, *Pjegica*, 1977).

Ipak, u trenucima kada Bjažić odustaje od poetike stare škole i okreće

se k autentičnim inspiracijama, nastaju pravi testamenti njegova pjesničkoga umijeća. Istinsku inspiraciju Bjažić pronalazi u slikama – slikama svoga zavičaja, rodnoga Zlarina, slikama iz djetinjstva i osobnim iskustvima, zvučnim slikama Jadranskoga mora... Kada inspiracija proizlazi iz onog dijela pjesnikove intime koji sudjeluje u izgradnji unutarnjega pjesničkog svijeta, i njegove pjesme ožive: „U tim pjesmama i stih mu je postao življi, ritam pokretljiviji, a oblik usklađeniji sa sadržajem i raznovrsniji svojom strukturom“ (Skok, 1979: 21). Danas su svakome školarcu poznati stihovi njegove pjesme *Valovi* (Pjegica 1977) gdje se nabranjem riječi. Bjažić poigrava formom i tvori grafičku pjesmu koja vizualno dočarava valove. *Valovi plove valovito, / oblaci jure maglovito, / jedra se pune vjetrovito, / a vjetar hući silovito – / vratolomno / razigrano / uzneseno / osamljeno...* Na tragu morfoloških igara stvara i pjesmu *Gdje sve ima mora; Bez MORA ne bi mogao biti / Ni zaMORAc, / Niti jedan poMORAc. / Ali je ipak najljepše / Kad se uz MORE igra MOREška, / Starinska igra viteška.*

Bjažićeva se autentičnost posebno očituje kada pjesme piše svojim dječjim/materinskim jezikom – čakavskim. Kako Stjepan Hranjec dobro primjećuje (1996: 6) – na zavičajnome izvoru nastaju prave poetske vrijednosti. Upravo u tim pjesmama koje nose iskonsku emociju ili poruku možemo vidjeti nepotrebnost distinkcije Bjažićeva opusa na onaj za odrasle ili djecu i mlade. Potonji se primjer možda najbolje može ilustrirati zbirkom *Nevere i bonace: da nan ČA ne uteče* (2007). Riječ je o zbirci koja doista svjedoči o pjesnikovoj ljubavi prema svome rodnome zavičaju i čakavskome narječju. Divna oda materinskome jeziku, kao i svojevrsna opomena o važnosti njegova očuvanja, svakako je prva pjesma u zbirci, *Ča. Prvo ča san čuja / bilo je ČA / ča mi je zazvonilo u uhu / i ostalo za vazda vikun./ (...) / A njih je, ove mlaje, / sada sran / govoriti ovin lipin / starin jazikun, / starijin od Zlarina / i Matrikule bratovšćine / Gospe od Rašlje. / Jazikun Marulića, / Gervaisa, Črnje / i najdražega / i najbližega nama / jazikun Mate Balote.*

Pravi iskaz ljubavi prema rodnome kraju možda nisu samo pjesme koje govore o njegovim ljepotama, već one koje nastaju inspirirane ljudima koji u tome kraju žive i koji ga stvaraju. Tako Bjažić nekoliko pjesama posvećuje svojim sumještanima i voljenima (*Meštar Ive, Slikar, Pustite ga, Progljedajmo*).

No najdojmljivije su svakako intimne pjesme poput *Moja mati* ili *Oče* u kojima, povremeno s ironijom, ali s istinskom nostalgijom i tugom – koja se ne čita već osjeća između redaka – progovara o osamlje-

nosti prouzrokovanoj odrastanjem bez oca. Iz perspektive djeteta, ali s razumijevanjem odrasloga čovjeka, stihovima opisuje majku koja „je bila puno srićna žena“ jer „nika je muž nije tuka / ni mu je tribala gaće prati / bi budante / ni košulje sumprešavati“. Pripovijedanje o majci prerasta u čas nostalgичnu čas ironičnu pjesmu o ostavljenoj majci koja je trideset godina „u praznoj postelji / čekala oca da se vrati“. Poruka ocu izrečena u pjesmi *Moja mati*: „Dragi i mili moj oče!“ / čoviku koga nika nisan vidija / nika mu glasa čuja, / čoviku ki me nika nije udrija, / ni pomilova, / koga nika nisan zva „ćaćo!“ nastavlja u pjesmi *Oče* koja nadržasta priču o osobnom gubitku i postaje univerzalnim svjedočanstvom potrebe za očinskom ljubavi. *Ničemu me nisi učija, / nije te bilo uza me / unda kada san te najviše triba, / kai ča te i sada triban.*

Bjažić je zbirku *Nevere i bonace* ispunio snažnim i dirljivim pjesmama, no nastavlja i u slikanju vedrijih tonova i sebi svojstvenim humorom. Drugi dio zbirke Bjažić dijeli na tri dijela (*Ča je i ča je bilo, Mediteranski brevijar* i *Sve više pantin i sićan se*), a riječ je o seriji haiku pjesama, odnosno, kako ih on, tepajući svojem *ča*, naziva – *čaiku*.

Sada već dobrano uhodan u intermedijalnost ili možemo čak reći – u transmedijsko pripovijedanje, Bjažić zbirku obogaćuje *Zlarinskim brevijarom*, rječnikom zlarinskoga dijalekta te CD-om s 24 pjesme koje čita na izvornom govoru. Riječi je objasnio na sebi svojstven način, ponekad dodajući šalu ili dosjetku. Tako, na primjer, riječ *beštija* objašnjava na sljedeći način: „Za svaku zvir se reče da je beštija. I guine su beštije, i bravinci i muhe i papataži, ma i ovce i koze. I čovik more biti beštija, ako nije čeljade.“ (Bjažić, 2007: 106).

Slike u prozi

Bjažić se istaknuo kao scenarist za brojne televizijske emisije i stripove, no govoreći o onome književnome prostoru koji smo nazvali *osobnim*, svakako valja spomenuti njegov neuobičajen, ali vrlo uspješan tandemski rad sa Zvonimirom Furtingerom s kojim je u koautorstvu napisao čak osam znanstveno-fantastičnih romana. Spomenuta slikovitost u Bjažićevu opusu, metaforički gledano, doista se može dobro opisati ovim tandemskim radom. Kako je Bjažić otkrio Stjepanu Hranjecu (1996: 14), on bi dječaćkom inovativnošću smišljao, u mašti slikao, dok bi Furtinger nalazio tehnička rješenja. Furtinger bi sklapao materijalne

činjenice, a Bjažić bi zatim uobličavao tekst u koherentnu priču. Svakako najuspješniji od osam romana jest znanstveno fantastični roman *Zagonetni stroj profesora Kružića* (1960.), poslije dopunjen i doraden te objavljen pod naslovom *Ništa bez Božene* (1971.). Znanstvena fantastika je žanr koji se nije prečesto javljao u dječjoj književnosti, barem ne na našim prostorima, no upravo na primjeru romana *Ništa bez Božene* možemo vidjeti kako znanstvena fantastika može poslužiti za stvaranje uzbudljivih, napetih priča koje djecu potiču na maštanje, ali i na učenje. „Naime autori su čitateljima pružili obilje znanstveno-popularnih podataka iz pedagoške prakse, odgoja, geografije, o moru i vjetrovima, o raznim tehničkim aparatima, posebno elektroničkim, o automobilizmu, o koristima koje donosi učenje, o pticama i psima, o bolesti, sudstvu, kriminalistici, štampi, muzici, filmu i dr.“ (Nazor, 1970: 65). Stjepan Hranjec (1998) navodi kako postoje tri obilježja toga romana. To su znanstveno-fantastična privlačnost (o zagonetnom stroju na tavanu), dinamičnost radnje i humor. Nenametljivo obilje informacija, mnoštvo napetih situacija, dječja družina pod vodstvom djevojčice kao i pedagoški upitan, a djeci zanimljiv lik dječaka Adama, čine ovaj roman inovativnim štivom. Kvaliteta Bjažićeva rada na području javnosti manje poznate, ali izuzetno plodne znanstvene fantastike, biva prepoznata pa 2007. godine dobiva Nagradu SFERA za životno djelo.

Osim spomenutih romana sa Zvonimirom Furtingerom, Bjažić prozna djela objavljuje i u zbirkama (*Sjenica* 1951, *Dok more bjesni* 1956, *Ratni dnevnik kurira Miše* 1956, *Patrolni čamac* 1987, *Sedamnaest malih i jedna velika priča* 2009 i dr.), a za roman *Opasno po život* 1994. dobiva Nagradu Ivana Brlić-Mažuranić.

Upravo je zbirka *Sedamnaest malih i jedna velika priča* objavljena relativno nedavne 2009. godine, zanimljiv pokazatelj kako se spisateljeve preokupacije u poeziji vješto nastavljaju i u njegovu proznu stvaralaštvu. Naime, u zbirci se nalazi niz priča, pomorskih i ribarskih doživljaja jednoga barbe iz autorova rodnog Zlarina te nekoliko priča u kojima andersenski oživljava neobične predmete i bića ili opisuje dječju ljubav. U deset priča živopisni barba opisuje vjerodostojne dogodovštine koje su mu se dogodile na moru s različitim morskim bićima. Možda iz pedagoških htijenja, ali vrlo nenametljivo, Bjažić pojedine priče započinje barbinim objašnjenjem nekih, sada već manje poznatih činjenica i znanja. Tako će prije priče *Hobotnica* opisati kako se ide u lov pod svijeću, što su to osti i sl. Nakon takovih objašnjenja slijede zanimljive priče o barbinim

dogodovštinama. Na taj način Bjažić stvara priče – ostavštine jednoga zaboravljenog zvanja i života koji mlađim naraštajima, baš kao u znanstveno-fantastičnim romanima, približavaju jedan posve drugi svijet.

U zbirci nailazimo na dinamično ispreplitanje i poigravanje poezijom i prozom. U priči *Valentinovo*, mladi par Valentina i Tino razgovaraju o ljepoti čakavskoga narječja. Valentina zaključuje da voli mekoću glasa *ć* na čakavskom, ali da joj je drag i njezin *kaj*. Tada recitira prvu kiticu Domjanićeve pjesme *Kaj* (*Vre tičeki spiju / A šume mučiju, / Naj moja popevka zvoni / Po dolu i gaju, / Po dragomu kraju, / Od kojega mi lepšega ni.*), a Tino joj odgovara prvom kiticom Bjažićeve pjesme *Ča* (*U nas tice i ne spu, / Bori nika ne muču, / Cvrčci cvrču po vas dan, / Na oči mi neće san, / Ali sričan san ti ja / Kada čujin dragi ča.*). Riječ je, dakako, o zrcalnim pjesama iz Bjažićeve zbirke *Nevere i bonace* gdje je Bjažić usporedno Domjanićevoj pjesmi *Kaj*, stvorio pjesmu *Ča*, stvarajući tako kompletniju sliku bogatstva hrvatskoga jezika. Također, u priči *Smrt u mirnoj uvali*, započinje citiranjem s Hrvatskog radija u kojem se spominje uređaj profesora Kružića – riječ je o stroju osmišljenom i oživljenom u Bjažić-Furtingerovom romanu *Ništa bez Božene*.

Sedamnaest malih i jedna velika priča zbirka je kratkih priča o ozračju mora, suživotu sa svime što u njemu živi, ali i o predmetima koji djeci bude maštu, kao što su oživljene igračke. Te priče, jednako kao i Bjažićeva poezija, oslikavaju najljepše doba odrastanja, prvih spoznaja i suživota s prirodom.

Energičnim duhom i dječaćkom znatiželjom, koji se osjećaju u svim njegovim djelima njegova širokog *osobnog* i *društvenog* opusa, Bjažić je dotakao mnoga područja umjetnosti i u njima ostavio svoj pečat. A poput pravoga slikara, riječima je, kao kistom, oslikao i time sačuvao jedan prostor i vrijeme svoga rodnoga kraja i jezika. Značaj Mladena Bjažića za hrvatsku umjetnost i kulturu nije ostao nezapažen: 2008. godine nagrađen je Plaketom grada Šibenika za postignuća u književnome radu, a 2009. dobiva Orden Danice hrvatske s likom Marka Marulića za doprinos očuvanju kulturne baštine. U očuvanju blaga svoga kraja Bjažić ustraje i danas – već četrnaest godina svakoga ljeta u rodnome Zlarinu vodi malu školu čakavice *Neka zvoni ČA*.

IZBOR IZ DJELA

VALOVI

Valovi plove valovito,
Oblaci jure maglovito,
Jedra se pune vjetrovito,
A vjetar hući silovito,
Vratolomno,
Razigrano,
Uzneseno,
Osamljeno,
Raspireno,
Uplašeno,
Neprestano,
Zahuktano,
Ucviljeno,
Zaplakano,
Tajnovito,
Šumovito.
Puše vraški
Da se praši,
Puše dnevno po sto puta,
Drži jedra zategnuta.

(iz zbirke *Pjegica*)

PUTUJU LAĐE

Svuda na svijetu
Djeca su ista,
I svugdje svoje brodove grade
Od mekog drva
I od papira
Te u njih slažu sve svoje nade.

I dok im vjetar mrsi kose,
Do mora svoje lađice nose,
I lađe kreću na put novi,
A s njima i mnogi dječji snovi.

Ponesi, vjetre,
Lađicu našu.
Povedi brodić u zemlje strane,
Neka nam lađa
Donese voća.
Naranče slatke i banane.

I dok vjetar lađice nosi,
Pletući prste u dječjoj kosi,
Odlaze lađe na putovanje,
A s njima i mnoge dječje sanje.

(iz zbirke *Tata nema vremena*)

ČA

Prvo ča san čuja
bilo je ČA
ča mi je zazvonilo u uhu
i ostalo za vazda vikun.
A ča je malomu?
A ča?!

Ništa, samo malo hriplje.
A ča ćeš mu dati?
A ča!
Kamomilu iz mlikun
i malo cukra.
A ča nije bolje
ćikaru slaulje?!

I hripa san
i sluša ča
i govoriya ča
i zavolija ča.
A njih je, ove mlaje,
sada sran
govoriti ovin lipin
starin jazikun,
starijin od Zlarna
i Matrikule bratovščine
Gospe od Rašelje.
Jazikun Marulića,
Gervaisa, Črnje
i najdražega
i najbližega nama
– jazikun Mate Balote.

Kai ča je moja mati
bila bidna i nesrična,
tako je i njegova
na tašće
učinila četiri milijara koraki
i donila mu u grad glas
da je koza krepala.

A nama krepaje,
crkaje,
izdiše,
zajeno iz nama,
naše staro ča,
ča su ga puna justa,
pogotovo ka išćeš čakorde,
pa ti dadu
da imaš ča odniti iz sobun.
I nosiš to čakorde
kai kus ćikulate
i ćikaš
da ti ki vazme tvoje ča.

More – ako ti i srce,
ča je surgano
i vezano za ča,
činkorde iskopaju iz njidar,
pa će jope,
ča je da je,
ostati tvrdo,
kai na tvrdoj stini,
ono tvoje ča
kin su ti uši i srce
napunile babe
i strina i mati
ka te je rodila
i ka je kuntenta
da baš tebe ima,
pa kakov si
takov si,
ali si uvijek materin.
Nego ča!

(2001., iz zbirke *Nevere i bonace*)

MOJA MATI

Moja mati je bila puno srićna žena.
Nika je muž nije tuka,
ni mu je tribala gaće prati,
bi budante,
ni košulje sumprešavati.
Ni mu je tribala ni kuhati
ni krpati ga,
a mogla ga je svake noći
do mile volje sniti,
u praznoj postelji,
zimi i liti,
dokle buganci pucaju
po rukama i nogama,

a ne moreš oka stisniti,
nimaš s kin rič progovoriti,
ne moreš ni pisniti,
jer ti mali sin
krajn tebe,
poslin igre i teple večere,
spi kako kus driva.
Neka ga, neka spi,
neka malo zahrče kroz nosić,
neka zazvižđe kai fić,
jer to je sve ča joj je od muža ostalo:
ovo diteta,
prazna postelja,
jedan stari jaketun,
šuplje postole
i kržetun.

Moja mati je bila puno srićna žena.
Svaku šetemanu,
iz puno ljubavi,
knjigu pisala
u Colon Entre Rios
Republica Argentina,
a bar tri puta na godišće
bi i mene, svoga jedinca,
ćapala i u pero govorila
po četiri pune strane
onih velikih listov
ča su iscertani kai zadaće za račune.
Govorila bi mi u pero,
a ja san pisa:
“Dragi i mili moj oće!”
čoviku koga nika nisan vidija
nika mu glasa čuja,
čoviku ki me nika nije udrija,
ni pomilova,
koga nika nisan zva “ćaćo!”
Tako bi fureštomu pisa

ča je mati govorila,
a sve ono lipo i teplo
ča bi se našlo u toj knjizi
moga je zafaliti samo
ljubavi moje matere,
nje skrbi i brizi.
Tridese godišć je moja mati,
u praznoj postelji,
čekala oca da se vrati.
Nije ni ćutila, jadna,
kako vrime pasaje
i mladost,
a već je postala baba,
i zanamisto muža, ki nika nije doša,
(tamo su ga zakopali
"con Dios"
u Colon Entre Rios),
unuci su joj bili svo veselje
i sva radost.

Moja mati je bila tako srićna žena
da mi i sada dojdu suze na oči
ka se sitin te sriće,
pa bi moga, kai da san mali,
zabiti glavu u nje meko krilo
i plakati, plakati.

(1969., iz zbirke *Nevere i bonace*)

OČE

Ćaće moj...
Moj oće!
Ne znan kako bi te zva
da san te zna.
U meni su samo tvoji geni,
ljubav za Zlarin,

za more i brode,
za crnjele oblake
povr Marna i Tijata,
za žene – sve žene
ke su nan bile pronte dati ljubav
i kima smo se davali
punoga srca.

Ničemu me nisi učija,
nije te bilo uza me
unda kada san te najviše triba,
kai ča te i sada triban.

Nije te bilo,
čvrsta i željena,
ka san se kai mladica
povija na vitrima
i bespućima
ditinjstva i mladosti,
kada san zrija,
a nisan moga,
baš zato ča te nije bilo,
nika uzdrijati kako triba.

I danas još ćutin prazninu
bez milovanja tvojih ruk,
bez šibic i trisak
ča san he zasluživa
i kih bi se iz guštun sića,
jer mati nije imala srca
ni kuraja
svoga jedinca prbiti
kako Bog zapovida.

(1990. iz zbirke *Nevere i bonace*)

(Čaiku iz zbirke *Nevere i bonace*)

MIRNOĆA

Tiha i mirna,
Nika glas povisila.
Znala ča hoće.

GUBITAK

Drugi svitski rat
Pobija mlade ljude
I stari govor.

TRAG

U staroj kući
Zauvik će ostati
Njena toplina.

SIESTA

Leći po ručku,
Ubit oko po ure.
Sredozemci smo.

RAKIJA

Šćeta rakija
Za „popraviti“ kafu
I za masažu.

UHOLAŽA

– Otkuda, jutros, ovo čudovište? – začudio se profesor Frane Leut ušavši u laboratorij Oceanografskog instituta.

– Ubili su ga ribari kod Šolte, dok im je otimao ribu iz mreže – obavijesti ga asistentica Nevenka Brodek.

– Mora da im je zadao grdne muke dok su ga savladali – primijeti profesor, promatrajući velikog morskog psa čija je trupina ležala na stolu za seciranje.

– Pokidao im je tri kusa mreže prije nego što su ga dotukli – reče asistentica.

– Ovakvu mrcinu – govorio je profesor Leut, mjereći dužinu modrulja – dugačku pet i pol metara, nismo odavna vidjeli u Jadranu.

– Dobro da su ga ubili – javi se ponovo asistentica – jer je mogao pojesti i nekog neopreznog plivača.

Profesor Leut se nasmiješi, odmahnuvši rukom, pa reče:

– Mnogo je priča koje govore o opasnostima od Prionace glauca, odnosno psa modrulja, draga moja Nevenko, pretjerano. Ljudi su uvijek skloni pretjerivanju. Tu više radi mašta negoli stvarnost. Istina je da modrulj ponekad i napadne čovjeka, pa i pojede, ali su mu ipak srdele, skuše, pa i tunj, milija hrana. Ljudi ga više mrze zato što je pravi razbojnik. Eto, i ovaj im je otimao ribu iz mreže. No, sad je dosta priče, dajte mi skalpel da vidimo što je ovaj proždrljivac progutao!

Asistentica pruži profesoru oštar nož i on vještim potezom raspори trbuh morskog psa.

– Lijep primjerak – govorio je, prodirući do želuca morskog psa. – Kad se preparira, moći će poslužiti kao izložak u nekoj školi ili zoološkom muzeju. Želudac psine otvorio se poput napuhana mjehura pod oštricom noža. Profesor se nagne i počne promatrati sadržaj želuca, u kojemu se isticala modrosiva i po trbuhu srebrnasta, gotovo neoštećena, velika bugva. Oštri nož u profesorovoj ruci, sasvim automatski, prereza i bugvu kojoj iz trbuha ispadne nekakva smeđa masa. Profesor se još više prigne da pogleda što li je to bugva bila progutala prije nego što se našla u trbuhu morskog psa.

– Čudno – mrmljao je – zaista čudno! – Dohvati veliko povećalo i počne još pažljivije proučavati smeđkastu masu. – Gdje su, kažete – obrati se svojoj asistentici – ribari ubili ovog modrulja?

(ulomak iz ZF priče *Forficula auricularia* – [1979]. Monolith 003, Zagrebačka naklada, 2000.)

RAZGOVOR S MLADENOM BJAŽIĆEM

Vašoj obitelji književnost nije bila strana. Što je prema Vašem mišljenju imalo najviše utjecaja na Vaš odabir da i sami postanete književnik? Je li to Vaš djed koji Vam je nedjeljom redovito čitao, ljubav Vaše majke prema knjizi ili činjenica da ste imali bogatu kućnu biblioteku i književnika u obitelji...?

Činjenica da me mati naučila čitati i pisati kad sam imao pet godina. Volio sam čitati, a nisam ja odabrao pisanje, već me ono usmjerilo književnosti.

Koja je literatura iz Vašeg djetinjstva i mladosti ponajviše utjecala na Vaš književni rad?

Pustolovna i povijesna. Od Novaka, Šenoe, Kumičića i Nazora, pa do Zane Graya, Jacka Londona, Waltera Scotta, Marka Twainea i pisaca svih narodnosti i podrijetla.

U Vašemu bogatom književnom opusu nalazi se veliki broj djela namijenjenih djeci i mladima. Iako je ponekad doista teško (i nepotrebno) činiti distinkciju između tih djela i onih za odrasle, jeste li tijekom stvaranja imali na umu konkretnu publiku kojoj ste djelo namijenili? Je li Vam u oblikovanju tih sadržaja pomoglo Vaše pedagoško/učiteljsko obrazovanje?

Mnoge sam pjesme i priče za djecu napisao jer se to tražilo od mene. Za *Đaka veseljaka*, *Univerzijadu*, *Djeda Mraza*, *Mendu*, *Bistrooke* i druge u nizu od 30 godina, koliko sam radio na i za TV, kao i za redateljice *Zvezdanu Ladika* i *Đurđi-Devčić*, uz ostale. Druge sam tekstove pisao za čitatelje časopisa i knjiga, moglo bi se reći: za djecu i roditelje.

Iskreno priznajem – pomoglo mi je moje obrazovanje i puno čitanja.

Suradivali ste s izuzetno velikim brojem umjetnika. Ipak, upravo ste sa Zvonimirom Furtingerom imali blisku i plodnu suradnju – zajednički ste stvarali romane, pisali za radio i televiziju. Kako je došlo do toga da ste upravo s njime stvorili popularni tandem?

Bio sam sretan kad sam upoznao autora *Doktora Omega* i objavio nekoliko njegovih priča u *Plavom vjesniku*. Od djetinjstva sam volio fantastiku. Osim Julesa Vernea oduševio me SF roman u tjednim sveskama o pustolovinama Toma Huntera.

Našli smo se, pričali i počeli zajednički pisati. Velika potražnja navela nas je da u roku od pet godina napišemo osam romana. Odlična suradnja i prijateljstvo. Bogatstvo ideja. Hvala Zvonku.

Možete li ukratko objasniti zašto ste i kako došli na ideju da roman *Zagonetni stroj profesora Kružića* doradite i preimenujete u *Ništa bez Božene*?

Nisam bio zadovoljan zahvatima urednice Jelke Belan. Napisali smo atraktivne naslove poglavlja, a ona ih je skratila. Napisao sam i dvadeseto poglavlje, ali ga nismo uvrstili. Odustali smo od njega, jer je govorilo o tome što je poslije bilo s djecom. Prepustili smo čitateljima da sami to riješe.

Urednica Ana Kulušić u *Mladosti* prihvatila je naš roman pod novim naslovom koji sam mu dao, jer je relativno malo romana bilo u kojima su glavni likovi djevojčice. Morate priznati da je Božena uistinu posebna. Takve smo kćeri željeli i Zvonko i ja. I još su bolje.

U kojem je mediju prvotno oživljen lik Mende Mendovića i u kojem se mediju, prema Vašem mišljenju, najbolje ostvario?

Mendo je, kao lički medvjedić Bože Milačića, započeo život na Radio Zagrebu, a kao Mendo zamijenio je Disneyjeva Švrću i uspješno zabavljao gledateljstvo punih pet godina. Najbolji je, apsolutno, bio kao živ na TV-u, ali je i u stripu postigao velik uspjeh.

S obzirom na poslijeratnu zabranu stripa koji se onomad promatrao s velikim nepovjerenjem, pedesetih godina dvadesetoga stoljeća upravo ste Vi otvorili prostor za devetu umjetnost u dječjim časopisima. Što Vas je ohrabrilo za takav poduhvat?

Ljubav za strip. Lijepo oslikane priče. Stari su pedagozi tvrdili da strip odvlači od čitanja. Što li bi danas rekli?! Bolje čitati strip nego ništa. Lijepo je čitati i zamišljati likove, ali ih je lijepo i vidjeti. Ohrabрили su me i potakli naši najbolji crtači stripa, Maurović i Neugebauer.

Vaše je djelovanje pomoglo u promjeni položaja stripa u hrvatskoj kulturi i društvu. Je li strip u Hrvatskoj danas zastupljen u mjeri koju zaslužuje? Kako vidite njegovu budućnost?

Tempora mutantur... a s njima se mijenjamo i mi, dok običaji nestaju. Malo je stripa. Možda jednom, kad se mladi zasite novih tehnologija, posegnu opet za knjigom i stripom. I crtići su oživljeni stripovi.

U kojem ste uredničkom poslu osjećali da imate više slobode i prostora za izražavanje – kao urednik dječjih časopisa ili dječjih televizijskih programa?

I jedan i drugi medij pružaju mnoge mogućnosti. Ipak sam više slobode imao na televiziji jer je bila novost, a u pisanju su se okušavali i pokušavali reći svoje mnogi, pa i polupismeni.

Kao urednik dječjih časopisa izuzetno bogate karijere, imate li kakvu poruku ili mišljenje koje biste voljeli podijeliti sa suvremenim urednicima takvog štiva?

Molim urednike da ne odustanu od pisane riječi. Neki umjesto teksta nude plakate. Pjesme i priče, stare i nove, uvijek imaju i imat će svoju publiku.

Čitajući Vašu biografiju, primjećuje se da ste tijekom svoga uredničkog rada – u časopisima i na televiziji – uvijek imali dara za okupljanje kvalitetnih ljudi koji su, retrospektivno gledano, oslikali cijelu jednu kulturnu epohu Hrvatske. Možete li izdvojiti neku karakteristiku pojedinog autora ili čak osobnu prosudbu temeljem koje ste nekima, tada manje poznatim autorima, otvorili medijski prostor?

Bez kvalitete nema uspjeha. Pojedinaac, ma kako talentiran bio, ne može nadmašiti ekipu talentiranih koji rade na zajedničkom poslu.

Možda sam nekom i pomogao, ali ugodno je bilo raditi s novinarima, književnicima, slikarima, pa i enigmatima, kao dobrim znalcima i prijateljima koji ti neće zamjeriti ako ih neko vrijeme povedeš putem kojim kročiš. Samo ih malo okreneš da rade po tvome. I ja po njihovom, naravno.

U Vašem se radu posebno ističe raznovrsnost medija u kojima ste stvarali – pjesme, proza, radio, televizija, strip... Kojem ste mediju bili skloni, koji Vam se činio najzahvalnijim, a koji najzahtjevnijim?

Najskloniji sam bio televiziji, pa radiju i stripu, ali me pisanje i dalje neodoljivo privlači. Da nisam lijen, mogao bih pisati dan i noć. Toliko toga, naime, još nosim u sebi.

Kako biste se Vi opisali – jeste li prije svega novinar, urednik, scenarist ili spisatelj i pjesnik? Preferirate li poeziju ili prozu? Jeste li skloniji standardnome jeziku ili čakavskom narječju?

Ja sam čovjek koji voli raditi, ali ne pod prisilom. Volim sve što radim, a moju kuhinju obožavaju moji prijatelji i moja obitelj.

Volim prozu više od poezije. Na pisanje u duhu rodnog idioma nagovorila su me dvojica Zlarinjana, prijatelji, redatelj Ante Viculin i samouki slikar Ante Gregov. Samo sam do osme godine živio stalno u Zlarinu. Drago mi je da sam ih poslušao. Predivna je moja zlarinska čakavica. Lijepo zvone č i ć.

Kakav je, prema Vašemu mišljenju, današnji položaj čakavskog ili kajkavskog narječja u književnosti za djecu i mlade?

Malo ga je, gotovo nimalo. Tek ponekad zablista poneka crtica ili nekoliko stihova na kaj i ča. U mom kraju se gotovo potpuno izgubio. Deset sam godina pokušavao sa školom. Polazilo ju je više od 160 polaznika, ali ga se još malo čuje tek kod starijih ljudi. Budi im uspomene. I to je sve. U Istri i Zagorju se još drže. Nestaje i stari zagrebački govor. Došljaci donose svoj i neke nove naglaske.

Malo se piše, a još manje objavljuje. Narječja će se sačuvati samo u mjestima gdje se koriste u obiteljskim i susjedskim razgovorima.

U intervjuu za časopis *Libri&Liberi* rekli ste da je „pjevanje Božji dar s kojim se Šibenčani rađaju“. Koliko je Vaš život obilježen pjesmom i glazbom?

Uvijek sam volio pjesmu i glazbu. Naše narodne i nove, francusku šansonu, niz američkih pjevača stare garde, talijansku glazbu, Verdijeve opere. Posebno *Rigoletta*, kojega sam znao otpjevušiti od početka do kraja. Volim rock, a nije mi mrzak ni jazz. Volio sam plesati, sve od tanga i valcera do treskavaca.

U Komediji sam volio slušati musicale, a posebno Grgićevu i Kabiljovu *Jaltu* s predivnim finalom. Mislim da nema Hrvata koji ne voli Tijardovića.

Niz mojih pjesama je uglazbljen, a Alf Kabiljo je skladao i moju glazbenu predstavu *Fali more – drž' se kraja* koju je 1978. g. izvelo ši-

bensko kazalište, u režiji Ante Balina. Obišli su velik dio Hrvatske, a gostovali su u Mađarskoj i Austriji.

U Vašoj bogatoj biografiji, doista je mnogo uspjeha. Možete li ipak izdvojiti trenutak koji Vas je posebno obradovao, učinio ponosnim? Je li to objava Vaše prve pjesničke zbirke, prvoga romana, prvi urednički posao ili jedna od brojnih nagrada?

Zaista sam volio svoj posao, a i sve što sam radio, ili – gotovo sve. Neke stvari moraš ipak napraviti, ako ti se i ne da.

Ponosnim su me učinili oni koji su ocijenili da je moj rad valjan i da sam i ja dao svoj mali doprinos hrvatskoj kulturi.

Dok mi nisu rekli, nisam bio ni svjestan što sam sve učinio.

Mogao sam, vjerojatno, i više da nisam volio društvo i skitnje.

Nedavno ste objavili i novu zbirku pjesama. Jesu li se inspiracije promijenile? O kojim temama danas promišljate?

Nosi me more pripremio sam od, većinom, neobjavljenih pjesama pisanih od 1951. do 2013. godine.

Inspiracije? Promijenile su se. Počeo sam kritizirati, sve u šali, neke pojave u našem društvu i životu.

Pišem istinitu pripovijest o rođenju i smrti jedne kuće. Nadam se da ću je dovršiti.

* Upućujemo na opširniji razgovor s Mladenom Bjažićem objavljen u časopisu *Libri et liberi* 3 (1) 2014.

IZBOR IZ BIBLIOGRAFIJE¹

Poezija i proza:

Sjenica. Zagreb: Mladost, 1951.

Pjesme seki i braci. Zagreb: Seljačka sloga, 1952.

Dok more bjesni (pjesme, priče i zagonetke). Zagreb: IBI, 1956.

Ratni dnevnik kurira Miše. Zagreb: Epoha, 1956.

Pjegica. Split: Čakavski sabor, 1977.

Od admirala do Ždrala. Zagreb: Školska knjiga, 1979.

Pioniri ratnici. Zagreb: RK Saveza društva „Naša djeca“, 1983.

Patrolni čamac. Karlovac: Osvit, 1987.

Tata nema vremena. Zagreb: Školska knjiga, 1990.

Opasno po život. Zagreb: Alfa, 1993.

Ispo leroja. Šibenik: Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 1998.

Zlarinski čaiku. Zagreb: Društvo hrvatskih književnika, 2004.

Nevere i bonace: da nan ča ne uteče. Šibenik: Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2007.

Sedamnaest malih i jedna velika priča. Šibenik: Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2009.

Četvorka: pjesme za djecu i ostale. Šibenik: Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2010.

Ma da ne bi: romancin. Šibenik: Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2011.

Nosi me more. Šibenik: Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2013.

Romani (sa Zvonimirom Furtingerom):

Osvajač 2 se ne javlja. Zagreb: Epoha, 1959.

Zagonetni stroj profesora Kružića. Zagreb: Epoha, 1960.

- kasnije dopunjen i prerađen te objavljen pod naslovom *Ništa bez Božene*. Zagreb: Mladost, 1971.; ponovljena izdanja: 1973., 1981. 1986.

Svemirska nevjesta. Zagreb: Epoha, 1960. drugo izdanje Zagreb: Mladost, 1977.

Varamuga – tajanstveni grad. Zagreb: Privreda, 1960.

Tajna stare opeke. Zagreb: Privreda, 1960.

Lažni kurir. Zagreb: Epoha, 1963.

¹ Bibliografiju za potrebe diplomskoga rada pod mentorstvom dr. sc. Dubravke Težak, sastavila magistra primarnog obrazovanja Martina Cvrtnjak.

Mrtvi se vraćaju. Zagreb: Epoha, 1965.

Meksičko sedlo. Zagreb: Vjesnik, 1983.

Igrokazi:

Zec i kornjača, Vuk i pas - 1952.

Vuk i janje, Cvrčak i mrav - 1962.

Pijetao i lisac - 1968.

Neuspjela podvala - 1980.

Put do Djeda Mraza - 1980.

Radio-drame:

Lijenčina - 1953

Kilimandžaro (sa Z. Furtingerom) - 1973.

Filmski scenariji:

Djevojčica koja nije znala ni kravu pomusti. Redatelj: Eduard Galić, 1974.

Starci. Redatelj: Mario Fanelli, 1989.

Svjetoničari. Redatelj: Mate Relja. 1971.

Televizijske emisije:

Mendin program (80 scenarija). 1959. – 1965.

NB 21 (sa Z. Furtingerom), 1962.

25 minuta s... (sa Z. Furtingerom), 1965.

Stripografija:

Mirko Perušina. Crtač: Željko Drakulić. Sarajevo: *Male novine*, od broja 434 (17. siječnja 1963.) do broja 458 (12. lipnja 1963.)

Mendo Mendović. Crtač: Borivoj Dovniković Bordo. Zagreb: *Plavi vjesnik*, 1963. – 1965.

LITERATURA O MLADENU BJAŽIĆU

1. Bogdanović, Z. (1961). *Tendencije suvremenog naučnofantastičnog romana*. Zagreb: Borba, 12. veljače
2. Brešić, V. (1997.), ur. Mladen Bjažić. *Autobiografije hrvatskih pisaca*. Zagreb: AGM, 1289-1299.
3. Cvitan, D. (1975). Pjesme Mladena Bjažića. *Umjetnost i dijete*, 39, 16-23
4. Dovniković Bordo, B. (2010). *Mendo Mendović i drugi stripovi*. Zagreb: Vedis
5. Hranjec, S. (1998). *Hrvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje
6. Hranjec, S. (1996). Mladen Bjažić (književni portret). *Umjetnost i dijete*, br. 1-3, 5-16
7. Hranjec, S. (2006). *Pregled hrvatske dječje književnosti*. Zagreb: Školska knjiga
8. Idrizović, M. (1984). *Hrvatska književnost za djecu*. Zagreb: Na kladni zavod Matice hrvatske
9. Juriša-Verus, S. (1960). Knjižarski dnevnik. *Večernji list*, 7. ožujka
10. Krulčić, V. (2011.). ur. *Stripaš iz sjene*. Zagreb: Art 9
11. Mađer, M. (1966). Vijesti, razgovori, osvrti, *Radio Zagreb*, 26. kolovoza
12. Nazor, A. (1970). Uzbudljivi dječji romani (Mladen Bjažić i Zvonimir Furtinger: „Ništa bez Božene“). *Umjetnost i dijete*. II, 8, 65
13. Oblak, D. (1960). Osvajač 2 se ne javlja, *Vjesnik*, 10. ožujka
14. Oblak, D. (1960). Zagonetni stroj profesora Kružića. *Vjesnik*, 18. lipnja
15. Pilaš, B. (1991). Knjigom do djeteta. *Umjetnost i dijete*, XXIII, 5, 235-250
16. Popadić, M. (1977). Pjegica, *Nedjeljna Dalmacija*, 16. veljače
17. Skok, J. (1979). *Sunčeva livada djetinjstva*. Zagreb: Naša djeca
18. Zima, D. (2011). *Kraći ljudi*. Zagreb: Školska knjiga
19. Zalar, D. (2002). *Poezija u zrcalu nastave*. Zagreb: Mozaik knjiga
20. Zalar, I. (2008). *Antologija hrvatske dječje poezije*. Zagreb: Školska knjiga
21. Zalar, I. (1991). *Hrvatski dječji pisci III*. Zagreb: Matica hrvatska
22. Zalar, I. (1979). *Suvremena hrvatska dječja poezija*. Zagreb: Školska knjiga